

PROF. DR. PERTEV BİLGEN'İN HAYAT HİKÂYESİ

Bu armağanı hazırlayanlar hayat hikayesinin benim tarafımdan yazılmasını istediler.

Prof. Dr. Pertev Bilgen

Bir zamanlar, bir Ankara seyahati sırasında, bir dostum beni eski Başbakanlık Müsteşarlarından Bay İsmail Ertan ile tanıştırdı. Benim hakkımda iyi şeyler söyledi. İsmail Bey de bana iltifat etti ve:

— Söyle bakalım genç adam, dedi. Çalışkan insanla tembel insan arasında ne fark vardır ?

Ne cevap verdimsem beğenmedi ve sonunda:

— Çalışkan insan kendine verilen her işi yapan, tembel insan yalnız sevdiği işi yapan insandır:

dedi.

Ben, hayatım boyunca hep **“tembel insan”** oldum.

Cumhuriyetin Onuncu Yılında, 6 Temmuz 1933 Perşembe günü, Gördes`de, Malmüdürlüğü Muhasebe Katibi Bekir Sıtkı Efendi ile Memduha Hanımın ilk çocukları olarak dünyaya geldim. 1936 (Avukat Hüsrev Bilgen) ve 1938 doğumlu (Prof. Dr. Ertuğrul Bilgen) iki erkek kardeşim daha var. Babam, ben iki aylık iken, o zamanlar yeni kurulan Maliye Meslek Mektebi`nde (=şimdiki Maliye Okulu) okumak için, Ankara`ya gitmiş, Okulu ikincilikle¹ bitirmiş ve 1935 Yılında Malmüdürü olmuş. Annem bu olay için **“Babanız bu suretle bizi Gördes`in dağlarından İzmir`in ovalarına, denizlerine indirdi.”** der. Ve devam ederdi: **“Babanız bizi İzmir`in ovalarına, denizlerine indirmeseydi şimdilerde Gördes`de ayakkabı tamircisi**

1) Ne zaman sözü edilse Okulu birincilikle bitiren Şevket Bey`in (Sonradan bir zamanların ünlü avukatı Şevket Karadeniz) lise mezunu, kendisinin ise ilk okul mezunu olduğunu söylerdi.

idin,” Yani, anneme göre, babam, önüne çıkan o dört yol ağzında, bizi İzmir'in ovalarına götürecek olan yola sapmasaydı, düz gitseydi, benim hayat hikayemin bundan sonrası bir idare hukuku profesörünün hayat hikayesi olmak yerine bir ayakkabı tamircisinin veya zengin bir ayakkabı fabrikatörünün hayat hikayesi olacaktı.

Bizi İzmir'in ovalarına, denizlerine indirdiği için babama minnettarım.

Bu suretle ben ve kardeşlerim **“okuma”** olanağına kavuştuk. Anadolu'nun çeşitli şehir ve kasabalarında ilkokul, ortaokul derken 1951 yılında İzmir Atatürk Lisesini bitirdim. O yıllarda İstanbul ve Ankara dışında Üniversite bulunmadığı, bizim de paramız olmadığı için, okumaktan vazgeçip bir dokuma fabrikasında 125 Lira maaşla çalışmaya başladım.

1954 Yılı Haziran ayında maaşımın hala 125 Lira olduğunu farkedince -Zaten annem hemen hemen her gün **“Babanın hanları, hamamları, fabrikaları yok. Okumazsan sürünürsün.”** derdi.- tekrar okumaya karar verdim. Yani ikinci dört yol ağzında yoluma devam etmedim. Annemi dinleyip **“sağa veya sola saptım”**, o yol beni, Temmuz ayında, cebimde 125 Lira ile İstanbul'a getirdi. Hukuk Fakültesine kaydoldum. 1958 Yılı Haziran döneminde de bitirdim².

Nasrettin Hoca ile bir arkadaşı ramazanda iftar edecekler Hoca bakmış ki yemek az, ancak bir kişiye yetecek. Arkadaşına sormuş: Annen ne zaman ölmüştü? Adam Başlamış anlatmaya: Annem hicri 1248'de Adana'da doğmuş..... Sözüünü bitirince bakmış ki yemek bitmiş, aç kalmış. Ertesi gün de o Hoca'ya sormuş: Hoca annen ne zaman ölmüştü? Hoca **“Dün doğdu bugün öldü.”** demiş ve yemeğe devam etmiş.

Ben de, bundan sonrası için, Nasrettin Hoca gibi, kısa keser ve **“Kasım 1958 ayında asistan olarak atandım. Temmuz 2000 ayında, herkes gibi, profesör olarak emekli oldum.”** der yaşamaya devam edebilirim.

Ama hayır. Hocanın arkadaşı gibi, aç kalma bahasına, anlatmaya devam edeceğim.

Aynı yıl doktora öğrenimine başladım ve sanıyorum zamanında doktora

2) Prof. Dr. Ünal Tekinalp, Prof. Dr. Gülören Tekinalp, Prof. Dr. Bilge Umar, Prof.Dr. Sait Güran, Prof. Dr. Erol Cihan, Prof. Dr. Hikmet Sami Türk, Prof. Dr. Önay Sözer, Doç. Dr. Öget (Öktem) Tanör bizim sınıfın ürünleri.

sözlü sınavını başardım ama nasıl oldu, niçin oldu birden bire Grek ve Roma tarihine merak sardım³. Tarih yetmedi felsefe, felsefe yetmedi san`at ve arkeoloji derken yıl 1967 sonu oldu ortada doktora tezi yok. Yılbaşına 10 gün kala Hocam Prof. Dr. İsmet Giritli beni çağırdı 29 Şubat 1968 gününe kadar doktor olamazsam işime son verileceğini ama istersem görev sürem bir yıl daha uzatılabileceğini söyledi. Süre uzatılsın demeğe utandım. Tez bitmek üzere hocam, bugün yarın tevdi edeceğim dedim.

O yıl Kurban Bayramı mı idi yoksa Ramazan Bayramı mı, hatırlamıyorum, yıl başı ile aynı günlere rastladı. Tezi yazmaya ancak 3 Ocak 1968 günü başlayabildim. 19 Ocak 1968 günü bitirdim. Dekanlığa tevdi ettim. 29 Şubat 1968 günü savundum ve hukuk doktoru oldum.

“Uyuşmazlık Mahkemesi ve Danıştay İçtihatlarına Göre İdari Sözleşmelerin Kriterleri” konulu doktora tezimi 16 günde yazdım ama, uyguladığım “metod”u ile ve “kamu hizmeti mektebine mensub jüri üyeleri” önünde “kamu kudreti⁴” tezini savunduğum ve başardığım için bu gün de gurur duyuyorum.

Bu arada tüm Grek ve Roma medeniyetini ve düşüncesini öğrendim.

Aynı dönemde, Hocam Prof. Dr. İsmet Giritli`nin beni desteklemesi ve yol göstermesi sayesinde ve onunla birlikte “İçtihatlı ve Notlu Amme İdaresi Mevzuatı”, “İçtihatlı ve Notlu Danıştay Kanunu”, “Gerekçeli ve Notlu Devlet Memurları Kanunu” gibi derlemeleri ve bu gün bile hem metodu hem de içeriği ile gurur duyduğum “İdari Kaza Ders Notları⁵”nın hazırlanmasına, hiç değilse yarı yarıya katkıda bulundum.

3) 1954-1960 arası hukuka, 1965-1970 arası sinemaya, sinema seyretmeye değil, yapmaya, 1970 den sonra uzun süre balıkçılığa, yatçılığa ve nihayet 1990`larda tekrar hukuka sarıldığımı itiraf ederim.

4) Sanıyorum, Türk İdare Hukukçuları içinde Kamu Kudreti tezini yalnız ben savunuyordum. Bu gün bu düşüncemi de değiştirdim: Benim düşünceme göre idare hukuku kamu hizmetleri hukuku olmadığı gibi, kamu kudretinin hukuku da değil. İdare Hukuku, kamu kudretini kullanma yetkisine (=idari işlem yapma ve gereğinde bu kararnı kuvvet kullanarak uygulama yetkisine) sahip olan idare karşısında kamu kudretinin kullanılmasının sınırlanması ve denetlenmesi ya da kamu kudretini -sözde- idare adına kullanan gerçek kişilerin -Bakan, vali, kaymakam, belediye başkanı, köy muhtarı, trafik polisi, belediye zabıta memuru- duygusallığına, kaprislerine, siyasi düşüncelerine, kinlerine, şahsi menfaatlerine kısaca keyfi davranışlarına karşı vatandaşların, giderek temel hak ve özgürlüklerin korunması hukukudur. Örneğin, bundan böyle, kolluk işlemlerinin amacı, “kamu düzenini korumak” değil, insanların temel hak ve özgürlüklerini felsefi ve anayasal anlamda ve amacına uygun kullanabilmeleri için gerekli ortamı sağlamaktır. Ancak bu takdirde, kolluk güçleri ahlaki veya çok iyi niyetlerle genel sağlık`ı korumak bahanesi ile insan onurunu beş paralık etmekten (=vesikalı yarım) vazgeçecektir. Başka bir örnek: Üniversite giriş sınavlarının amacı da bu gün olduğu gibi “lise mezunlarının üniversitelere girmesini önlemek değil”, aksine “eğitim ve öğrenim hakkının” kullanılmasını sağlamak olacaktır.

5) Benim düşünceme göre, ilk Türk İdare Hukuku kitabı Prof. Dr. Lutfi Duran`ın “İdare Hukuku Meseleleri” kitabı; ikincisi bu kitaptır.

Gene hayatımın bu döneminde, 14 Şubat 1964 de Sevgi Hanımla evlendim. 21 Eylül 1965 de Ali, 21 Temmuz 1967 de Zeynep dünyaya geldiler.

Köy Kanununa göre, “Evlerde odalarla ahırları bir duvarla birbirinden ayırma”nın ve “Ev, ahır, abdesthane duvarlarının yılda bir kere badana edilmesi”nin “kamu hizmeti” olduğunu öğrendikten⁶ sonra, niyetim “Türk Hukukunda Kamu Hizmetinin Tanımı” konulu bir doçentlik tezi hazırlamaktı. Çalışmaya başladım. Her şey yolunda gidiyordu. 68 Kuşağı doğdu. Ben de aralarında. 1970 Ekiminde biraz da zorla askere gönderildim. 1972 Martında terhis oldum ama, galiba “komünist olduğum”, daha doğrusu beni “komünist sandıkları” için olacak, Üniversiteye almadılar. Bir yandan bir iptal davası açtım. Danıştay yürütmenin durdurulması kararı verdi. Bir yandan da bir iş aradım ve buldum. Bu suretle Danıştay tarafından verilen yürütmenin durdurulması kararının uygulanmaması için binbir türlü gerekçe bulunabileceğini ve “Beyazıt Meydanındaki fiyatımı⁷” öğrenmiş oldum. 1973 Şubat`ında davayı kazanıp üniversiteye döndüm. Tekrar doçent olmaya karar verdiğimde sanıyorum 1974 veya 1975 Şubat ayı olmuştu. Kamu Hizmetinin Tanımını yazmaya vakit yoktu. Oturdum 25 günde “1961 Anayasası`na Göre Sıkıyönetim” konulu doçentlik tezimi yazdım. 1 Mart 1974 veya 1975 Tarihinde Dekanlığa tevdi ettim ve aynı yıl Ekim ayında İdare Hukuku doçenti oldum. 1973 yılında küçük oğlum Kaan dünyaya geldi. Hocam Prof. Dr. İsmet Giritli ile birlikte hazırlanan “İdare Hukukuna Giriş” ve “İdare Hukuku-İdarenin Malları ve İktisab Usulleri, İdarenin Alacak ve Borçları, İdarenin İşlemleri ... konulu kitapların birinci baskıları yayımlandı.

Kimse doğru sebebini bilmez sanıyorum. -Kimileri Yüksek Öğretim Kanununu protesto etmek için sandılar.- Aslında tembellik yapmak için, Ekim 1983 de üniversitedeki görevimden istifa ettim. Elli yaşından sonra yelkenciliğe merak sardım ve başladım ve 10 yıl, 1994 yılına kadar yarıştım. Herhalde 100`e yakın kupa ve madalyam var.-

1988-90 yılları arasında iki yıl Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde İdare Hukuku Dersleri verip istifa ederek tembelliğe devam ettim.

-
- 6) Eminim abdesthanelerin yılda bir kere badana edilmesi”nin “kamu hizmeti” olduğunu bir iki yakın dostumdan başka kimse bilmez
- 7) Üniversitedeki maaşım 850 TL idi. İşe alındıktan sonra maaşımın 5000 TL olduğunu söylediler. Ben de gayri ihtiyari “Brüt mü ?” diye sordum. Cevap çok ilginçti. “Hayır onun neti 3000 TL eder. Geçinemezsin.”

Bir gün can dostlarım Prof. Dr. Necati Sırmacı ile rahmetli Prof. Dr. Orhan Demircan bize geldiler ve tekrar İstanbul Hukuk Fakültesine dönmemi önerdiler. Biraz zor oldu ama, galiba, 1992 Şubat ayında tekrar İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesine bu defa İdare Hukuku Profesörü olarak döndüm.

Allah “Yürü ya kulum” demiş olmalı ki, İdare Hukuku Anabilim Dalı Başkanlığı, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü, Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanlığı görevlerine atandım. Fazla yürümüş olmalıyım ki, Müdürlükten istifa etmem istendi. Dekanlıktan da kovuldum.

Bu arada İdari Yargı`ya Giriş, -sonradan İdare Hukukuna Giriş- İdarenin Malları, Kamulaştırma - sonradan Kamulaştırma Hukuku- konulu üç kitap yazdım. Bunların ikinci ve üçüncü baskıları yapıldı.

Yukarıda söylediğim gibi, 6 Temmuz 2000 günü yaş haddinden emekli oldum.

Emekli olduktan bir sene iki ay sonra, 12 Eylül 2001 günü öğrendiğime göre, emekli olmadan sekiz ay önce, 24 Ekim 1999 günü İstanbul Üniversitesin’den kovulmuşum.

Ne yaptıysak birlikte yaptığımız ve başardığımız bir karım her biri ile ayrı ayrı gurur duyduğumuz Ali, Zeynep, Kaan, Belgin, Arif ve Ayla altı çocuğumuz ve de Lara ve Derin, iki torunumuz var.

Bu güne kadar olan hayat hikayem burada bitiyor, Bundan sonraki hayat hikayeme gelince, işler yolunda giderse, İdare Hukukuna Giriş kitabını yeniden yazacağım ama adı “İdare Hukuku Genel Teorisine Giriş” olacak, Hadi hayırlısı...